

Innst. S. nr. 160

(2001-2002)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Teknologirådet

St.meld. nr. 10 (2001-2002)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Departementet redegjør i meldingen for opprettelsen av Teknologirådet i 1999, overføringen av ansvaret for rådet til Nærings- og handelsdepartementet 1. juli 2000, vedtektsendringene 17. november 2000 og den samtidige kgl. res. om å flytte rådets sekretariat til Trondheim.

Stortinget vedtok imidlertid 12. desember 2000 å be Regjeringen legge endringer av mandat, vedtekter og sekretariatsfunksjon for rådet fram som egen sak. Komitéflertallet viste da til at regjeringen Bondevik la opp til å samlokalisere Teknologirådet med de forskningsetiske komiteene, jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 (2000-2001). En samlet komité ønsket også en slik løsning i forbindelse med utvidelsen av informatikkbygget i Gaustadbekkdalen, jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 (1998-1999).

Departementet foreslår i meldingen at Teknologirådet fortsatt skal ha tilhold i Oslo, der det i dag er samlokalisert med Bioteknologinemnda og de forskningsetiske komiteene og leier sekretariatshjelp fra disse. De aktuelle instansene har langt på vei samme arbeidsmåte og oppgaver. Arbeid med tilsetning for rådet kan begynne så snart saken er avgjort i Stortinget.

Departementet mener at de vedtektsendringer som ble gjort i november 2000, ikke strider mot Stortingets forutsetninger. Departementet foreslår derfor at de endrede vedtektene legges til grunn for rådets videre virksomhet. Dette innebærer at rådet ikke bare skal vurdere utviklingen og fremme debatt, men i høyere grad fokusere på teknologiens muligheter. Etter de nye vedtektene skal rådet "ta stilling til teknologiutfordringene og de muligheter som ligger i ny teknologi på alle samfunnsområder, samt fremme en offentlig teknologidebatt og komme med forslag til tiltak". Styret blir utvidet med inntil fem personer med teknisk eller naturvitenskapelig bakgrunn.

Departementet går også inn for at rådet ifølge vedtektsendringene skal holde seg "oppdatert på hva som

foregår innen teknologivurdering og teknisk framsyn internasjonalt". Norge har i dag ikke noe miljø som aktivt følger med i andre lands rapporter om "technological foresight", eller systematiske forsøk på å studere framtiden på lengre sikt. I evalueringen av Norges forskningsråd blir Forskningsrådet tiltenkt denne oppgaven. Departementet mener at en først må høste erfaringer med at Teknologirådet har denne oppgaven, og forutsetter at dette skjer innenfor de vedtatte budsjett-rammene.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Ine Marie Eriksen, Jan Olav Olsen, Åshild Karlstrøm Rundhaug og Søren Fredrik Voie, fra Arbeiderpartiet, Vidar Bjørnstad, Eva M. Nielsen og Karita Bekkemellem Orheim, fra Fremskrittspartiet, Ursula Evje og Arne Sortevik, fra Sosialistisk Venstreparti, Lena Jensen og lederen Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Arne Lyngstad og Inger Møll, fra Senterpartiet, Rune J. Skjælaaen, fra Venstre, Trine Skei Grande, og representanten Jan Simonsen, merker seg at Regjeringen slutter seg til de vedtektsendringer som ble gjort av regjeringen Stoltenberg i november 2000 og at disse legges til grunn for Teknologirådets videre virksomhet.

Komiteen vil spesielt peke på at vedtektsendringene og en styrket rådssammensetning gir Teknologirådet et større ansvar for å fokusere på de mulighetene som ny teknologi innebærer for samfunnet samt holde seg oppdatert på teknologivurdering og teknologisk framsyn internasjonalt.

Komiteen vil understreke at Teknologirådet fortsatt skal være et uavhengig organ.

Komiteen tar til etterretning Regjeringens vurderinger og konklusjon om at Teknologirådets sekretariat

fortsatt skal være i Oslo og samlokalisert med Bioteknologinemnda og de forskningsetiske komiteene.

Komiteen viser til at Teknologirådet ble opprettet for å drive teknologivurdering. Til grunn for etableringen lå en erkjennelse av at teknologi ikke er uavvendelig og upåvirkelig, men fremfor alt foranderlig og fleksibel, i den forstand at den kan utvikles i forskjellige retninger. Som samfunn vil vi derfor jevnlig stå overfor teknologiske valg.

Komiteen vil understreke at et viktig prinsipp er at slike valg får foregå på en åpen og demokratisk måte. Komiteen viser til at Teknologirådet har anvendt flere fremgangsmåter som involverer vanlige folk, så som lekfolkskonferanser og åpne høringer.

Komiteen viser til at teknologi i tillegg til å være faglig anerkjent, også må være sosialt integrert, for å kunne fungere godt. En oppnår bedre teknologiutvikling ved å få til dialog mellom ulike grupper, som alle på sine måter vil være involvert i hva som blir gode og samfunnsnyttige teknologier. Både eksperter, beslutningstakere, interessenter og lekfolk må bli hørt når ny teknologi skal introduseres, og det å få disse til å dele kunnskap og erfaringer om teknologiens betydning, anvendelse og utvikling med hverandre vil ikke bare være nødvendig, men også utgjøre den helt sentrale utfordring for Teknologirådet.

Komiteen viser til at EU og de fleste større europeiske land har opprettet egne teknologivurderingsinstitusjoner, som innehar spesielle oppgaver i forhold til de folkevalgte og overfor øvrig befolkning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen Stoltenberg foreslo å flytte Teknologirådets sekretariat fra Oslo til Trondheim for å utnytte nærheten til et bredt sammensatt teknologisk miljø i tilknytning til NTNU.

Disse medlemmer mener imidlertid at et lokaliseringsvedtak av et så begrenset omfang bør tilligge Regjeringens ansvar og vurderinger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen vil vise til at samlokaliseringen med Bioteknologinemnda og de forskningsetiske komiteene, samt felles sekretariatshjelp for disse instansene representerer innsparinger i driftskostnadene.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at Teknologirådet skal være uavhengig, og ikke underlagt verken politisk styring eller styring fra utdannings- og forskningsinstitusjoner. Disse medlemmer påpeker videre at Teknologirådet har spesielle oppgaver i forhold til å informere Stortinget om sitt arbeid. Disse medlemmer viser også til betydningen av at lekfolk blir inkludert i Teknologirådets arbeid. Lekmannsprinsippet vil gi Teknologirådet legitimitet.

Disse medlemmer viser til at Teknologirådets oppgave er å drive teknologivurdering med sikte på å fremme en menneske- og miljøvennlig teknologiutvikling, og i tillegg fokusere på teknologiens muligheter. Videre skal rådet fremme en offentlig teknologidebatt og komme med forslag til tiltak. Disse medlemmer viser til at Regjeringen på denne bakgrunn foreslår å utvide rådet med inntil fem personer. Dette synes ikke hensiktsmessig, da rådet har en praksis i dag hvor de leier inn ekspertise ved behov. Disse medlemmer mener dagens størrelse på Teknologirådet gir en gunstig kombinasjon av bredde og beslutningsdyktighet.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

St.meld. nr. 10 (2001-2002) - om Teknologirådet - vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 25. april 2002

Rolf Reikvam
leder

Vidar Bjørnstad
ordfører

Karita Bekkemellem Orheim
sekretær